

ДВА ЗАПАЖАЊА И СUGЕСТИЈЕ ПОВОДОМ ТЕКСТА НАЦРТА УСТАВА СР СРБИЈЕ

Нацрти устава и савезног и појединих република употпуњавају наш пут изградње социјализма и његовог даљег развоја. Доследно томе, они садрже и извесне нове и специфичне инструменте помоћу којих ће се вршити даља социјалистичка изградња у Југославији. Такве инструменте представљају и самоуправни споразуми и друштвени договори и нова подела законодавне надлежности између Федерације и појединих Република. Поводом и једних и других, ја ћу у овој дискусији изнети извесна моја запажања и сугестије на поједине одговарајуће текстове Нацрта устава СР Србије, које би, према моме мишљењу, требало допунити, јер или не обухватају извесне могуће ситуације или нису довољно прецизни или јасни.

Уколико су у питању самоуправни споразуми, Нацрт устава СР Србије, као и Нацрт устава СФР Југославије, врло јасно одређују, да они обавезују организације удруженог рада и друге самоуправне организације и заједнице које су их закључиле или им приступиле и да су оне одговорне за њихово спровођење (члан 125, став 2. и члан 106, став 2 пом. Нацрта). Исто тако Нацрти и савезног и републичког устава у члану 107, односно, 126. признају право организацијама удруженог рада и другим самоуправним организацијама и заједницама које сматрају да је самоуправним споразумом других самоуправних организација и заједница повређен њихов интерес, да могу покренути поступак за преиспитивање самоуправног споразума на начин утврђен законом. Ако се ове две одредбе не посматрају изоловано, него једна с другом у вези, произлази да у напред наведеној ситуацији, самоуправни споразум не представља за самоуправне организације и заједнице, које га нису закључиле, »res inter alios acta« („ствар“, која се њих не тиче) и да им је због тога признато право покретања поступка за преиспитивање поменутог споразума.

Међутим, како је и теоријски и практично могуће, да самоуправним споразумом не буду повређени интереси трећих лица (самоуправних организација и других) и да због тога не постоји потреба за покретање поступка ради његовог преиспитивања, али да *не спровођење* појединих његових одредби врећа њихове интересе, поставља се питање, да ли у овој ситуацији треба признати право трећим лицима на покретање поступка због не спровођења самоуправног споразума. Мени изгледа да то треба учинити, не само што је у питању заштита интереса трећих лица него

и због тога, што би признање једног таквог права доприносило ефективном спровођењу самоуправног споразума и у оним случајевима, када учесници самоуправног споразумевања, не би сматрали да треба решавати ову повреду пред арбитражом или на други начин. Поред тога, оно би доприносило и постојању правне сигурности у оној области друштвених односа, која по Нацрту устава може бити предмет самоуправног споразумевања. Из наведених разлога сматрам, да би у Уставу, у одељку који носи наслов „Самоуправни споразуми и друштвени договори“ требало унети одредбу, којом би се признало право трећим лицима (лицима која не учествују у самоуправном споразумевању) чији су интереси повређени услед неспровођења самоуправног споразума да покрену поступак на законом утврђени начин због неспровођења самоуправног споразума. Под „трећи лицима“ требало би, према моме мишљењу сматрати не само самоуправне и радне организације и заједнице, него и остала југословенска правна лица и југословенске држављане.

Што се тиче текста Нацрта устава СР Србије, који се односи на законодавну надлежност Републике, моја примедба се ограничава само на члан 281. тачка 3, односно на онај текст, који се односи на имовинскоправну материју. Наиме, формулација поменутог текста није довољно прецизна и јасна, када се пореди са текстом члана 253. став 3. Нацрта устава СФР Југославије, јер из овог поређења произлази, да Република Србија уређује све облигационе и уговорне односе, а не само оне који не спадају у надлежност Федерације. Иста примедба односи се и на својинскоправне и друге стварноправне односе, као и на друге имовинскоправне односе, за које је у поменутом тексту речено да их уређује Република Србија, јер и уређивање једног дела ових односа долази у надлежност Федерације. Из тих разлога, мислим да би требало у овом обиму преформулисати члан 281, тачка 3. Нацрта републичког устава и то у том смислу, што би се назначило да Република „уређује облигационе и уговорне односе, својинскоправне и друге стварноправне односе, основне имовинскоправне односе, уколико њихово уређивање није у надлежности Федерације“.

Др Михаило Јездич